

Олена Никифорова
доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат біологічних наук

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ В РОБОТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Оскільки поліція відповідає за підтримання громадського порядку і захист населення, їй необхідно розуміти і усувати всі загрози безпеці, що виникають перед спільнотою, якому вона служить, усвідомлюючи при цьому, що насильство і дискримінація, яким піддаються чоловіки і жінки, сильно відрізняються як за видами, так і за ступенем тяжкості. Наприклад, злочини проти чоловіків відбуваються, головним чином, в громадських місцях, а злочини по відношенню до жінок, такі як побутове насильство, часто відбуваються в приватних приміщеннях, на які, на думку багатьох державних інститутів, їх повноваження не поширюються.

Співробітники поліції зобов'язані запобігати такі злочини, реагувати на них і знижувати рівень злочинності, включаючи насильство на гендерному тлі (НГТ) як одну з найбільш поширених загроз безпеці у всьому світі. Дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я показало, що, за свідченням понад 69% жінок, вони в той чи інший період свого життя піддавалися фізичному агресії з боку власного партнера-чоловіка. НГТ (Фізичне, сексуальне або психологічне) в більшості випадків завдає шкоди особистості і відбувається на основі гендерної приналежності жертви. Таке насильство відбувається проти чоловіків, жінок, юнаків та дівчат і відображає дисбаланс влади між чоловіком і жінкою або між дитиною і опікуном.

НГТ можуть посилюватися вразливістю жертв, яка впливає з таких факторів як етнічне походження, сексуальна орієнтація та релігійна приналежність: 67% злочинів з обтяжуючими обставинами на тлі релігійних упереджень, скоєних в Англії і Уельсі в 2005-2006 рр., були спрямовані проти мусульман.

На теренах України, Росії, Казахстану та інш. країн люди з нетрадиційною орієнтацією піддаються фізичним і вербальним. Чоловіки і жінки часто не хочуть повідомляти про такі злочини в поліцію. Піддані НГТ чоловіки часто соромляться події і не хочуть про нього говорити з боязні здатися слабкими, мужніми або гомосексуалістами. Жінки часто не хочуть розмовляти з поліцією через соціальні табу і стереотипів, пов'язаних з тим, що бути жертвою НГТ – соромно. Що стосується самої поліції, то необхідно забезпечити, щоб всі її співробітники, як чоловіки, так і жінки, мали належну підготовку для роботи з жертвами НГП і необхідні навички для збудження таких кримінальних справ і ефективного їх розслідування.

Такі дискримінаційні установки співробітників поліції можуть також бути перешкодою для рівного доступу до послуг поліції. За твердженням доповідача ООН з питань насильства по відношенню до жінок, у багатьох країнах жінки повідомляють про відсутність співчуття з боку поліції і неналежне розслідування випадків насильства на гендерному тлі. Дискримінація на ґрунті гендерних відмінностей може посилюватися дискримінацією на ґрунті расової, класової, кастової приналежності, на ґрунті віку або фізичної недієздатності. Наприклад, систематична дискримінація і насильство по відношенню до рома з боку поліції в Хорватії та Чеській Республіці призвели до того, що жінки рому уникають звертатися до влади за допомогою. Разом з тим, слід зазначити, що прийом на службу жінок і представників недостатньо представлених груп не означає, що в даній поліцейській організації автоматично знижується рівень дискримінації. Існуюча в них внутрішня культура неповаги і переслідувань іноді призводить до того, що окремі співробітники поліції переймають домінуючу в організації культуру і використовують її в якості самозахисту.

Відомі випадки, коли жінки-поліцейські починали більш жорстко поводитися з жінками, що стали жертвами злочинів, і практикувати підвищений рівень застосування сили до громадян, прагнучі таким чином домогтися визнання з боку домінуючої групи своїх колег. На наш погляд, необхідно звернути увагу на проблеми, що пов'язані з внутрішньою культурою організації і домагатися створення в поліції атмосфери поваги до колег і до населення, якому вона служить. Це можна здійснити шляхом перевірки правил та інструкцій, щоб пе-

реконатися, що вони не містять дискримінаційних положень та написані коректним з точки зору гендерної рівності мовою, а також враховують різні потреби чоловіків, жінок, юнаків та дівчат в плані забезпечення безпеки, в тому числі конкретні положення по НГТ. Слід переконатися, що існуючі правила та інструкції відображають ясне розуміння того, що поліція покликана служити всьому суспільству в цілому. Можливо необхідно проконсультуватися з професійними асоціаціями поліцейських, щоб з'ясувати, які саме зміни потрібні. Зазвичай в ході обговорення правил та інструкцій з групами місцевих громад, включаючи жіночі організації, осіб, які пережили насильство, а також представників інших секторів суспільства, таких як охорона здоров'я, освіта, правосуддя і пенітенціарна система через форуми представників поліції і громадськості або іншими способами дають кращий результат. А організація безперервного процесу перегляду правил і інструкцій з урахуванням мінливих інтересів і потреб місцевого населення суттєво підвищать рівень довіри до працівників поліції.

1. OECD DAC Handbook on Security System Reform: Supporting Security and Justice. Paris, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2007, p. 163.
2. Groenwald H. and Peake G. Police Reform through Community-Based Policing: Philosophy and Guidelines for Implementation. New York, International Peace Academy, 2014, pp. 12-17.
3. Neild R. Sustaining Reform: Democratic Policing in Central America. – In: Citizens Security Monitor, October 2020, p. 1.
4. Shahjahan A.S.M. Strengthening Police Reform. – In: Strengthening the Criminal Justice System. Bangladesh, Asian Development Bank, 2016, pp. 30-31.
5. Mehta S. Police Reform: An exchange of experiences from South Asia – Roundtable Report. New Delhi, Commonwealth Human Rights Initiative, 23-24 March 2017, p. 5.
6. Coordination of the Policies and Activities of the Specialized Agencies and Other Bodies of the United Nations System: Mainstreaming the gender perspective into all policies and programmes in the United Nations system. UN Economic and Social Council, 12 June 2007.

Світлана Петrenchенко
доцент кафедри
адміністративної діяльності,
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
кандидат юридичних наук, доцент

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА У СУДОВІЙ ТА ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРАХ

Згідно із Законом України «Про забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок» [1] під гендерною рівністю розуміють однаковий правовий статус для чоловіків та жінок, а також рівні можливості для його реалізації, це дає право обом статям брати рівну участь в усіх сферах діяльності суспільства. Сталий моніторинг щодо стану справ із забезпечення рівних прав та можливостей провадить Міжнародна спільнота. Цінність гендерної рівності полягає у тому, що поняття гендерної рівності закріплено міжнародними звітами. За Індексом гендерної рівності у 2020 році, Україна посіла 60 місце із 160 країн.

Наразі сталим залишається питання гендерної рівності на тлі співпраці України та міжнародних організацій. Імплементация нового законодавства та перебудова чинного є передовими напрямками співробітництва Ради Європи та України. Стратегія гендерної рівності, що була ухвалена Радою Європи на 2014-2017 рр. окреслила підвищення спроможності та розширення повноважень жінок. Відтак, реалізація політики у державах – членах Ради Європи стосовно впровадження політики гендерної рівності має на меті певні цілі, що передбачено даною Стратегією. [2, с.18-25]

Боротьба з гендерною дискримінацією та гендерними стереотипами, як і втілення стратегії гендерної рівності у політиці є цілями Стратегії гендерної рівності. Варто зазначити, що відсоток жінок-суддів є одним із орієнтирів гендерної рівності в аспекті прийняття рішень на державному рівні. Відповідно до результатів дослідження Всесвітнього Економічного Форуму [3], Україна займає 67 місце серед більш, ніж 145 країн за показником гендерної нерівності. Наразі у нашій державі сформувалась ситуація, коли жінки-юристки займають непродуктивні посади, та працюють, до прикладу, на посадах помічників юристів або молодших юристів. Можливість здобути успіх у суддівській кар'єрі для жінок в Україні є